

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1975-1976**

10 FEVRIER 1976

**Proposition de loi instituant la charge de
Procureur de la Nation****RAPPORT**

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION
PUBLIQUE
PAR M. SAINT-REMY

La proposition de loi de MM. Lahaye, C. De Clercq, Boey, Pede, Beauduin et Bertouille, instituant la charge de procureur de la Nation a été déposée pour la première fois en 1965. L'année suivante, une proposition de loi tendant, elle aussi, à créer une charge d'ombudsman fut déposée à la Chambre des Représentants.

Un ombudsman est un haut fonctionnaire parlementaire chargé de recueillir les plaintes émanant de citoyens belges et d'étrangers résidant à demeure en Belgique, plaintes se rapportant aux actes, décisions ou omissions des diverses autorités sur le plan national, provincial ou local.

L'idée de cette institution personnalisée nous est venue de Scandinavie. Née en Suède en 1809, l'institution a été reprise successivement par la Finlande, le Danemark et la Norvège.

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. Close, président; Bertouille, Busieau, De Seranno, Demuyter, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, Goffart, Gramme, Jorissen, Pede, Poffé, Vanackere, Van der Aa, Vanderborght, Vandezande, Verleyen, Verspeeten, Wyninckx et Saint-Remy, rapporteur.

Membres suppléants : MM. Bourgeois et Lecoq.

R. A 9649*Voir :*

Document du Sénat :

89 (S.E. 1974) : N° 1 : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1975-1976**

10 FEBRUARI 1976

**Voorstel van wet houdende instelling van het
ambt van Landsprocureur****VERSLAG**

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR HET
OPENBAAR AMBT UITGEBRACHT
DOOR DE HEER SAINT-REMY

Het voorstel van wet houdende instelling van het ambt van Landsprocureur, van de heren Lahaye, C. De Clercq, Boey, Pede, Beauduin en Bertouille, werd voor het eerst ingediend in 1965. Het jaar daarop werd ook in de Kamer van Volksvertegenwoordigers een voorstel van wet ingediend tot instelling van het ambt van ombudsman.

Een ombudsman is een hoge parlementaire ambtenaar bij wie de Belgische burgers en de in België wonende buitenlanders klachten kunnen indienen in verband met handelingen, beslissingen of nalatigheden van de diverse landelijke, provinciale of lokale overheidsorganen.

De idee van die gepersonaliseerde instelling komt uit Scandinavië. Het ambt is in 1809 in Zweden ontstaan en achtereenvolgens overgenomen door Finland, Denemarken en Noorwegen.

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Close, voorzitter; Bertouille, Busieau, De Seranno, Demuyter, Mevr. D'Hondt-Van Opdenbosch, de heren Dulac, Goffart, Gramme, Jorissen, Pede, Poffé, Vanackere, Van der Aa, Vanderborght, Vandezande, Verleyen, Verspeeten, Wyninckx en Saint-Remy, verslaggever.

Plaatsvervangers : De heren Bourgeois en Lecoq.

R. A 9649*Zie :*

Gedr. St. van de Senaat :

89 (B.Z. 1974) : N° 1 : Voorstel van wet.

A l'heure actuelle, l'ombudsman se généralise : la Nouvelle-Zélande, la plupart des provinces canadiennes, la Grande-Bretagne, l'Allemagne fédérale et la France ont institué des charges d'ombudsman, sous des dénominations différentes et selon des modalités différentes elles aussi, adaptées aux régimes politiques respectifs.

Au début, l'idée de créer une charge de procureur parlementaire a été reçue en Belgique avec une certaine indifférence. Depuis quelques années, grâce aux efforts de plusieurs publicistes (notamment du professeur André Legrand en France, et du professeur A. Vranckx en Belgique), un large mouvement favorable à une protection plus adéquate des citoyens s'est dessiné dans notre pays et ce dans tous les partis politiques.

Rappelons les caractéristiques générales de la fonction d'ombudsman :

- a) il est élu par les Chambres législatives;
- b) il reçoit les plaintes des citoyens et les examine d'une façon humaine;
- c) il dispose de larges pouvoirs d'investigation, mais d'aucun pouvoir de décision;
- d) sa principale arme contre les abus est la publicité.

A l'occasion de l'examen de la proposition par la Commission, le Ministre de l'Intérieur a fait part des observations suivantes :

- a) la nouvelle fonction aura de lourdes répercussions budgétaires;
- b) l'administration appelée à seconder le procureur de la Nation aura tendance à s'alourdir;
- c) la Belgique dispose d'autres corps protégeant les droits des citoyens (cours et tribunaux, Conseil d'Etat, etc.);
- d) le Roi remplit une sorte de fonction d'ombudsman.

A ces arguments, il fut répondu :

- a) que les frais qu'entraînera la création de la nouvelle fonction pourront être minimes;
- b) que l'administration assez restreinte qui assistera le procureur de la Nation le restera. Dans les autres pays, cette administration se limite à quelques unités : vingt personnes au grand maximum;
- c) que nombre d'erreurs commises par des administrations publiques ne sont que de petits incidents fâcheux qui ne sont pas assez importants pour que l'on s'adresse aux tribunaux. Il n'en reste pas moins que pareils incidents peuvent altérer la qualité de la vie sociale et humaine;
- d) que le Roi, de par ses hautes fonctions, ne peut s'occuper d'un grand nombre d'affaires qui, prises séparément, sont d'une importance secondaire. L'arme principale qu'utilise l'ombudsman est son rapport annuel d'activité. Voit-on

Ook in andere landen vindt men thans een ombudsman : Nieuw-Zeeland, de meeste Canadese provincies, Groot-Brittannië, de Bondsrepubliek en Frankrijk hebben een ombudsman, onder verschillende benamingen en met verschillende bevoegdheden al naar het politieke bestel.

In België werd het voorstel om een ambt van parlementair procureur in te stellen aanvankelijk met een zekere onverschilligheid bejegend. Dank zij enkele publicisten (onder meer professor André Legrand in Frankrijk en professor A. Vranckx in België), is de laatste jaren in ons land, in alle politieke partijen, een zeer gunstige stroming ontstaan voor een betere bescherming van de burgers.

De voornaamste kenmerken van het ambt van ombudsman zijn :

- a) hij wordt verkozen door de Wetgevende Kamers;
- b) hij ontvangt de klachten van de burgers en onderzoekt ze op hun menselijke aspecten;
- c) hij heeft ruime bevoegdheden om onderzoeken in te stellen maar geen beslissingsbevoegdheid;
- d) zijn voornaamste wapen tegen misbruik is openbaarmaking.

Tijdens de behandeling van het voorstel door uw Commissie heeft de Minister van Binnenlandse Zaken de volgende opmerkingen gemaakt :

- a) het nieuwe ambt zal veel kosten;
- b) de administratie die de Landsprocureur moet bijstaan zal steeds meer uitbreiding willen nemen;
- c) België beschikt over andere instellingen ter bescherming van de rechten van de burgers (hoven en rechtbanken, Raad van State, enz.);
- d) de Koning vervult tot op zekere hoogte een taak als ombudsman.

Op die argumenten wordt geantwoord dat :

- a) de kosten verbonden aan het nieuwe ambt zeer gering kunnen zijn;
- b) de kleine administratie die de Landsprocureur zal bijstaan, beperkt zal blijven. In de andere landen bestaat die administratie uit enkele personen, hooguit twintig man;
- c) tal van vergissingen van de openbare besturen slechts weinig kwade gevolgen hebben, waarvoor men zich niet tot een rechtbank wendt, maar die niettemin de kwaliteit van het maatschappelijk en menselijk bestaan kunnen aantasten;
- d) de Koning, als gevolg van zijn hoge functie, zich niet kan bezighouden met een groot aantal zaken die, op zichzelf genomen, van ondergeschikt belang zijn. Het voornaamste wapen van de ombudsman is zijn jaarlijks activiteitsver-

déjà la presse et l'opinion publique discuter d'un rapport royal portant sur un grand nombre d'affaires ? L'inviolabilité du Roi s'oppose à pareille idée.

Un membre est d'avis que tout le monde peut accepter le principe de l'ombudsman. Le Sénat doit avoir l'occasion de se prononcer sur ce problème en séance publique. Le Gouvernement pourra faire connaître son point de vue.

Les articles ainsi que l'ensemble de la proposition de loi ont été adoptés sans modification et à l'unanimité des 14 membres présents.

Le rapport a été approuvé à l'unanimité des 19 membres présents.

Le Rapporteur,
A. SAINT-REMY

Le Président,
E. CLOSE

slag. Kan men zich voorstellen dat de pers en de publieke opinie een verslag van de Koning over een menigte zaken discuteert ? De onschendbaarheid van de Koning gedooft dit niet.

Een lid is van mening dat iedereen akkoord kan gaan met het beginsel van de ombudsman. De Senaat moet de gelegenheid krijgen zich hierover in openbare vergadering uit te spreken. De Regering zal haar standpunt kunnen uiteenzetten.

De artikelen en het voorstel van wet in zijn geheel zijn ongewijzigd aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 19 aanwezige leden.

De Verslaggever,
A. SAINT-REMY

De Voorzitter,
E. CLOSE